U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové, JUDr. Lenky Matyášové, JUDr. Petra Průchy a JUDr. Jiřího Pally v právní věci žalobkyň: **a) D. D.,** a **b) nezl. I. D.**, obě zast. Mgr. Pavlínou Zámečníkovou, advokátkou, se sídlem Příkop 8, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, o kasační stížnosti žalobkyň proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 7. 10. 2009, č. j. 28 Az 14/2009 – 33,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Odměna advokátky Mgr. Pavlíny Zámečníkové **se určuje** částkou 4800 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto usnesení.

O d ů v o d n ě n í :

Žalovaný rozhodnutím ze dne 12. 6. 2009, č. j. OAM-12/VL-18-K02-2009, neudělil žalobkyním mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o azylu), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). V odůvodnění rozhodnutí žalovaný uvedl, že nedospěl k závěru, že by žalobkyně splňovaly podmínky pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu. Poukázal přitom na skutečnost, že nelze prokázat, že by žalobkyni a) kompetentní orgány země původu nebyly schopny odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před členy její rodiny buddhistického vyznání, kteří jí vyčítali křesťanskou víru. Žalovaný dále uvedl, že podle dostupných informací osobám, které přešly od buddhismu ke křesťanství, nehrozí žádný postih; pokud chce občan Mongolska řešit své spory v občanském soužití, může se obrátit na právní orgány státu až do úrovně ústavního soudu, ohrožené ženy se mohou obrátit na policejní útvar č. 111 nebo nevládní organizaci Centrum proti násilí existující při Mongolském svazu žen. K otázce postavení žen v Mongolsku poukázal na to, že je na nesrovnatelně vyšší úrovni než v mnoha jiných asijských či arabských zemích.

Upozornil na nedůvěryhodnost tvrzení žalobkyně a) v souvislosti s náboženským vyznáním, neboť v předchozím řízení o udělení mezinárodní ochrany vůbec žádné sporné otázky tohoto typu neuváděla, a lze se tedy domnívat, že tyto problémy doplnila až ve stávajícím řízení o udělení mezinárodní ochrany s cílem zvýšit pravděpodobnost udělení mezinárodní ochrany oproti prvnímu správnímu řízení. Ani narození dcery, která je podle žalobkyně a) bez otce, neshledal žalovaný důvodným pro udělení mezinárodní ochrany, protože otec žalobkyně b) je znám a podle tvrzení žalobkyně a) je nepodporuje a nechce s nimi sdílet společnou domácnost. Žalovaný nenalezl důvod hodný zvláštního zřetele pro udělení azylu z humanitárního důvodu podle § 14 zákona o azylu, přičemž se v této souvislosti zabýval zejména ekonomickou, sociální a rodinnou situací žalobkyně a) a přihlédl k jejímu věku a zdravotnímu stavu. Dospěl k závěru že žalobkyním nehrozí vážná újma ve smyslu § 14a zákona o azylu, neboť žalobkyně a) žalovaného sama seznámila s tím, že neměla ve vlasti před odjezdem v roce 2006 žádné problémy se státními orgány v zemi původu, a není tedy žádný předpoklad k obavám z jakýchkoliv problémů ani v případě návratu do vlasti. Žalovaný poznamenal, že institut azylu či doplňkové ochrany nemůže sloužit k legalizaci pobytu na území České republiky a pokud chtěla žalobkyně a) s dcerou pobývat v České republice legálně, měla využít prostředků našeho právního řádu, které jsou k takovému účelu určeny.

Krajský soud v Hradci Králové rozsudkem ze dne 7. 10. 2009, č. j. 28 Az 14/2009 – 33, zamítl žalobu žalobkyň proti rozhodnutí žalovaného ze dne 12. 6. 2009, č. j. OAM-12/VL-18-K02-2009, a rozhodl dále, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Proti tomuto rozsudku podaly žalobkyně (dále jen „stěžovatelky“) včas kasační stížnost, v níž označily důvody podle § 103 odst. 1 písm. a), b), c) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), a žádaly o ustanovení právního zástupce pro řízení o kasační stížnosti, který by jejich kasační stížnost řádně doplnil.

Krajský soud v Hradci Králové usnesením ze dne 26. 1. 2010, č. j. 28 Az 14/2009 – 54, ustanovil stěžovatelkám zástupkyni pro řízení o kasační stížnosti Mgr Pavlínu Zámečníkovou, advokátku, a uložil jí, aby ve lhůtě jednoho měsíce od doručení usnesení doplnila kasační stížnost o rozsah a důvody kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 s. ř. s. Doplnění kasační stížnosti došlo krajskému soudu dne 4. 3. 2010.

Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud ve smyslu § 104a s. ř. s., zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatelky. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení kasační stížnost odmítnuta jako nepřijatelná.

S ohledem na ochranu veřejných subjektivních práv fyzických a právnických osob je vhodné připomenout, že stěžovatelce byla soudní ochrana již jednou poskytnuta individuálním projednáním její věci na úrovni krajského soudu, a to v plné jurisdikci. Další procesní postup v rámci správního soudnictví nezvyšuje automaticky míru právní ochrany stěžovatelky a je podmíněn již zmíněným přesahem vlastních zájmů stěžovatelky.

Zákonný pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, představuje typický neurčitý právní pojem. Do soudního řádu správního byl zaveden novelou č. 350/2005 Sb. s účinností ke dni 13. 10. 2005. Jeho výklad, který demonstrativním výčtem stanovil typická kriteria nepřijatelnosti, byl proveden usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikovaným ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod č. 933/2006, všechna rozhodnutí Nejvyššího správního soudu zde citovaná jsou dostupná na www.nssoud.cz.

Nejvyšší správní soud v citovaném rozhodnutí shledal, že o přijatelnou kasační stížnost se může typicky, nikoliv však výlučně, jednat v následujících případech: 1) Kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu; 2) Kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně. Rozdílnost v judikatuře přitom může vyvstat na úrovni krajských soudů i v rámci Nejvyššího správního soudu; 3) Kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit tzv. judikatorní odklon. To znamená, že Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně; 4) Další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatele. O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud: a) Krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu; b) Krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva. Zde je však třeba zdůraznit, že Nejvyšší správní soud není v rámci této kategorie přijatelnosti povolán přezkoumávat jakékoliv pochybení krajského soudu, ale pouze pochybení tak výrazné intenzity, o němž se lze důvodně domnívat, že kdyby k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné.

Přijatelnost kasační stížnosti je třeba odlišovat od přípustnosti kasační stížnosti na straně jedné a důvodnosti na straně druhé. Přípustnost (či spíše absence některého z důvodů nepřípustnosti) kasační stížnosti je dána splněním zákonných procesních předpokladů, jako je včasné podání kasační stížnosti (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), řádné zastoupení (§ 105 odst. 2 s. ř. s.), absence dalších zákonných důvodů nepřípustnosti (§ 104 s. ř. s.), apod. Důvodnost kasační stížnosti na straně druhé je otázkou věcného posouzení kasačních důvodů stěžovatelem uváděných (§ 103 odst. 1 s. ř. s.).

Pokud kasační stížnost splňuje zákonné podmínky procesní přípustnosti, pak je zkoumán přesah vlastních zájmů stěžovatele, tedy její přijatelnost. Jinými slovy, přichází-li stěžovatel s námitkami, o nichž se Nejvyšší správní soud vyslovil již dříve a své rozhodnutí zveřejnil, není nutné, ani efektivní, aby v obdobné věci znovu jednal a rozhodoval, když výsledkem by nepochybně byl stejný závěr. Teprve je-li kasační stížnost přípustná i přijatelná, Nejvyšší správní soud posoudí její důvodnost.

Z výše uvedeného plyne, že v zájmu stěžovatele v řízení o kasační stížnosti ve věcech mezinárodní ochrany není jenom splnit podmínky přípustnosti kasační stížnosti a svoji stížnost opřít o některý z důvodů kasační stížnosti stanovený § 103 odst. 1 s. ř. s.

Zájmem stěžovatele je rovněž uvést, v čem spatřuje přesah svých vlastních zájmů, a z jakého důvodu by tedy měl Nejvyšší správní soud předloženou kasační stížnost věcně projednat.

Stěžovatelky v doplnění kasační stížnosti ze dne 1. 3. 2010 uvedly, že v důsledku nedostatečného zjištění stavu věci a nesprávného posouzení došlo k porušení § 14 zákona o azylu a pro tuto vadu měl krajský soud napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit, ten se však s nesprávným posouzením věci správním orgánem ztotožnil. Poukázaly na to, že se žalovaný pouze okrajově zabýval tím, zda nelze udělit azyl z humanitárních důvodů, a porušil tak hrubě jejich práva. Uvedly dále, že z obsahu správního spisu vyplývá, že bylo udělení mezinárodní ochrany z humanitárních důvodů posuzováno, ale bez řádného odůvodnění zamítnuto; žalovaný se omezil na pouhé konstatování o tom, že se „*... zabýval zejména ekonomickou, sociální a rodinnou situací výše jmenované a přihlédl i k jejímu věku a zdravotnímu stavu. Na základě těchto aspektů správní orgán nenalezl důvod hodný zvláštního zřetele...*“ Jedná se podle stěžovatelek o frázi, jež však neobsahuje se zásadou odůvodňovací žádnou úvahu, na jejímž základě lze zákonným způsobem usoudit, že rozhodnutí žalovaného o neudělení humanitárního azylu je v souladu se zákonem a rozhodovací činností Nejvyššího správního soudu. Poukázaly na skutečnost, že dané odůvodnění nelze chápat jako dostatečné a schopné být předmětem přezkumu nejen s ohledem na § 68 odst. 3 zákona o azylu (míněn odkaz na § 68 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb. – pozn. soudu), ale i proto, že udělení mezinárodní ochrany z humanitárního důvodu má v rámci zákona o azylu výjimečné postavení. Poznamenaly, že chápou, že na udělení humanitárního azylu nemají subjektivní právo, mají však právo na to, aby správní orgán jejich žádost podle § 14 zákona o azylu posoudil, což v jejich případě neučinil. Konstatovaly, že povinnost řádně odůvodnit správní rozhodnutí plyne z již zmíněného § 68 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., a má tak zamezit libovůli a objektivně nepodloženým závěrům správního orgánu při jeho rozhodování. K důvodů přijatelnosti kasační stížnosti stěžovatelky uvedly, že nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku krajského soudu pro nedostatek důvodů vykazuje takovou intenzitu, která by mohla mít dopad do jejich hmotněprávního postavení, což naplňuje zákonný pojem přesah vlastních zájmů stěžovatele. Navrhly proto, aby Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a vrátil mu věc k dalšímu řízení.

Vzhledem k tomu, že jediné konkrétní výhrady stěžovatelek v kasační stížnosti směřují proti závěru o neudělení, respektive nedostatku odůvodnění tzv. humanitárního azylu (§ 14 zákona o azylu), zabýval se Nejvyšší správní soud pouze těmito námitkami.

K otázce udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu, Nejvyšší správní soud připomíná, že obdobnými otázkami se již zabýval v řadě svých rozhodnutí, z nichž lze poukázat například na rozsudek ze dne 15. 10. 2003, č. j. 3 Azs 12/2003 – 38, a na rozsudek ze dne 22. 1. 2004, č. j. 5 Azs 47/2003 - 48. V těchto rozsudcích Nejvyšší správní soud uvedl, že na udělení mezinárodní ochrany z humanitárního důvodu podle § 14 zákona o azylu nemá žadatel subjektivní právo. Správní orgán o něm rozhoduje na základě správního uvážení. Samotné správní rozhodnutí podléhá přezkumu soudu pouze v tom směru, zda nevybočilo z mezí a hledisek stanovených zákonem, zda je v souladu s pravidly logického usuzování a zda premisy takového úsudku byly zjištěny řádným procesním postupem. Za splnění těchto předpokladů není soud oprávněn z týchž skutečností

dovozovat jiné nebo přímo opačné závěry. Podle konstantní soudní judikatury se *„rozhodování o tom, zda bude udělen azyl podle § 14 zákona o azylu, děje ve volné úvaze správního orgánu“*; podle této judikatury *„se ani nejedná o „právo“, na němž by mohl být někdo zkrácen“* – viz například rozsudek Vrchního soudu v Praze sp. zn. 6 A 771/2000 či usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 11. 11. 2002, sp. zn. IV. ÚS 532/02. Dále lze poukázat na rozsudek ze dne 21. 12. 2004, sp. zn. 4 Azs 343/2004, dostupný na www.nssoud.cz, či na rozsudek ze dne 22. 9. 2006, sp. zn. 4 Azs 2/2006, dostupný na www.nssoud.cz, ze kterých vyplývá, že *„úkolem správního soudu, ač v takzvané plné jurisdikci, je pouhý přezkum zákonnosti, a to s ohledem na meze správního uvážení, resp. jeho zneužití, jeho úkolem však není suplování správního orgánu při správním uvážení, které je vyhrazeno toliko správnímu orgánu.“* Nejvyšší správní soud také v rozsudku ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004 - 55, zdůraznil, že *„smysl institutu humanitárního azylu podle § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, spočívá v tom, aby rozhodující správní orgán měl možnost azyl poskytnout i v situacích, na něž sice nedopadá žádná z kautel předpokládaných taxativními výčty ustanovení § 12 a § 13 zákona o azylu, ale v nichž by bylo přesto „nehumánní“ azyl neposkytnout. Správní orgán díky tomu může zareagovat nejen na případy, jež byly předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu (např. u osob zvláště těžce postižených či nemocných, u osob přicházejících z oblastí postižených humanitární katastrofu, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory), ale i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly.“*

Aplikuje-li Nejvyšší správní soud shora popsané na konkrétní situaci stěžovatelek, dospívá k závěru, že v těch limitech, kde soudní přezkum neudělení humanitárního azylu proveden být měl, byl krajským soudem proveden řádně a v přiměřeném rozsahu. Žalovaný se totiž otázkou neudělení humanitárního azylu zabýval, přičemž neudělení této formy mezinárodní ochrany odpovídá dostatečně zjištěnému skutkovému stavu a osobní situaci stěžovatelek v rámci rozhodování o udělení azylu podle § 12 zákona o azylu. Je třeba zdůraznit, že odůvodnění rozhodnutí žalovaného týkající se posuzování podmínek udělení humanitárního azylu nelze vykládat zcela izolovaně a odtrženě od jiných částí odůvodnění rozhodnutí o udělení mezinárodní ochrany, jak tak činí stěžovatelky. V odůvodnění rozhodnutí žalovaný velmi podrobně popsal skutkový stav věci i všechny důvody žádosti o mezinárodní ochranu, s nimiž se následně obšírně a vyčerpávajícím způsobem vypořádal v rámci rozhodování o udělení azylu ve smyslu § 12 zákona o azylu. Tyto okolnosti zohlednil žalovaný rovněž v rámci rozhodování o udělení humanitárního azylu podle § 14 téhož zákona.

Nejvyšší správní soud poukazuje na to, že žalovaný neudělil stěžovatelkám humanitární azyl po posouzení jejich osobní, rodinné a ekonomické situace, zdravotního stavu a poměrů v zemi jejich státní příslušnosti. Nelze ani přehlédnout, že v předchozím řízení před správním orgánem se stěžovatelka a) nezmínila vůbec o svých problémech z důvodu jejího rozdílného náboženského vyznání, pro níž ji hrozilo odsouzení a fyzické násilí ze strany rodinných příslušníků. Avšak i přesto žalovaný zvážil všechny důvody, pro něž stěžovatelky žádaly o mezinárodní ochranu, tedy včetně násilí ze strany rodinných příslušníků, při úvaze o možnosti udělení humanitárního azylu stěžovatelkám, a nelze tudíž vyslovit, že správní orgán překročil zákaz libovůle při úvaze o udělení humanitárního azylu, pokud jej s ohledem na jeho specifičnost stěžovatelkám z těchto důvodů neudělil.

Nejvyšší správní soud již mnohokrát konstatoval, že potíže se soukromými osobami nebo snaha po legalizaci pobytu či ekonomické důvody jsou sice snahou či důvody pochopitelnými, nejedná se však o důvody natolik závažné a naléhavé, aby bez přistoupení dalších okolností zvláštního zřetele hodných mohly být vnímány jako výjimečné, tedy zvláštního zřetele hodné ve smyslu § 14 zákona o azylu (viz například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 6. 2004, č. j. 7 Azs 138/2004 – 44, rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 1. 2004, č. j. 4 Azs 47/2003 - 52, rozsudek ze dne 10. 3. 2004, č. j. 3 Azs 22/2004 – 48, nebo rozsudek ze dne 31. 10. 2003, č. j. 4 Azs 23/2005 – 65) a že by neudělení humanitárního azylu z těchto důvodů mohlo být chápáno jako exces ze správního uvážení. Ani krajský soud, ani Nejvyšší správní soud nepopírají, že osobní situace stěžovatelek, zejména neutěšená ekonomická situace při případném návratu do Mongolska, je tíživá. Vyplývá však především z celkové ekonomické situace v zemi jejich původu, přičemž tento stav dopadá na veškeré obyvatelstvo tohoto státu. Na straně druhé však není patrně natolik zjevně a nesnesitelně tíživá, že by bylo možno hovořit o tom, že nepřiznání humanitárního azylu bylo způsobeno zjevnou libovůlí žalovaného, a že by žalovaný při úvaze k udělení humanitárního azylu překročil meze svého správního uvážení. Z těchto důvodů nemohou tedy námitky stěžovatelek obstát.

Z výše uvedeného je zřejmé, že ustálená a vnitřně jednotná judikatura Nejvyššího správního soudu (citované rozsudky jsou dostupné na www.nssoud.cz) poskytuje dostatečnou odpověď na všechny přípustné námitky podávané v kasační stížnosti. Za této situace Nejvyšší správní soud konstatuje, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatelek.

Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost nepřijatelnou, proto ji podle § 104a s. ř. s. odmítl.

O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 3 ve spojení s § 120 s. ř. s., podle něhož žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť kasační stížnost byla odmítnuta.

Stěžovatelkám byla pro řízení o kasační stížnosti ustanovena zástupkyně z řad advokátů, Mgr. Pavlína Zámečníková; v takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 8 s. ř. s.). Ustanovené zástupkyni stěžovatelek byla přiznána odměna a náhrada hotových výdajů v celkové částce 4800 Kč [za dva úkony právní služby po 2100 Kč spočívající v přípravě a převzetí zastoupení a v písemném podání soudu ve věci samé podle § 11 odst. 1 písm. b) a d) ve spojení s § 9 odst. 3 písm. f) a § 7 bodem 5 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif) a dva režijní paušály po 300 Kč podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu, celkem tedy 4800 Kč]. Zástupkyni stěžovatelek tedy bude vyplacena částka ve výši 4800 Kč, a to z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto usnesení.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 8. června 2010

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu